

Beheercomité Saneringsverbond:

Actie 20: Routeplan Lantis

15/02/2024

Spoor:

Sanering

Status informatie:

Stand van zaken

Onderwerp:

Routeplan Lantis (Linkeroever)

Contactgegevens:

Lantis

Beheercomité Saneringsverbond:

Actie 20: Routeplan Lantis

Context:

Lantis overloopt de stand van zaken van de werken aan de Oosterweelverbinding en de bijhorende doelstellingen in kader van het Saneringsverbond:

- Blootstellingsroute water
- Blootstellingsroute lucht
- Blootstellingsroute bodem
- Concrete zones

Conclusies:

- Doelstellingen rond water en lucht zijn behaald.
- Rond de doelstelling bodem werd meer gedaan dan initieel vooropgesteld ; alle grond diende immers afgevoerd te worden door de verscherpte grondverzetsafspraken.
- Het is niet mogelijk om aan te sluiten op de saneringsaanpak, want er ontbreekt nog steeds een conform verklaard beschrijvend bodemonderzoek en een bodemsaneringsplan (BBO & BSP).

Saneringsverbond Stavaza Werken Lantis

15/02/2024

Wat is doel van deze toelichting?

Sinds het afsluiten van het saneringsverbond (28/10/22) zijn er heel wat evoluties. Lantis wil dan ook de stand van zaken van het Routeplan Linkeroever in beeld brengen.

Uitgangspunten Saneringsverbond

Om deze uitdagingen aan te gaan, vertrekt het onderhavige Saneringsverbond vanuit de volgende uitgangspunten:

- (1) De Vlaamse Overheid streeft met een versnelde uitfasering van PFAS en binnen de Europese wetgeving daaromtrent op lange termijn naar een PFAS-vrij Vlaanderen;
- (2) Alle saneringswerken en werken met grondverzet zoals Oosterweel zijn onderworpen aan strikte veiligheidsvoorwaarden voor omwonenden, recreanten en betrokken werknemers zoals bepaald in de toepasselijke wet- en regelgeving;
- (3) Voor Blokkersdijk en andere natuurgebieden in de omgeving van 3M wordt naar een sanerings- en beheeraanpak gestreefd die de natuurwaarde van die gebieden zoveel als mogelijk bewaart en waar mogelijk opwaardeert. Het Planologische Initiatief van Natuurpunt Waasland om die opwaardering te realiseren, wordt in het vierde kwartaal van 2022 opgestart. De bedoeling is om na de bodemsaneringsprocedure te doen aan natuurinrichting in de grenszone van westkant van het natuureservaat Blokkersdijk - oostkant 3M";
- (4) Herwaardering van te saneren gebieden aan de hand van kwaliteitsverhogende koppelkansen;
- (5) De belanghebbenden worden betrokken via dit participatief proces.

Doelstellingen saneringsverbond

Vanuit deze uitgangspunten worden de volgende doelstellingen nagestreefd:

- (1) Garanderen van de gezondheid van de inwoners van de Site;
- (2) Verdere verspreiding vermijden van de PFAS-verontreiniging door 3M door een bronaanpak na te streven;
- (3) De sanering van de Site volgens de meeste recente wetenschappelijke inzichten te laten uitvoeren;
- (4) Natuur- en biodiversiteitsherstel bevorderen op en nabij de Site;
- (5) Het opwaarderen van de levenskwaliteit op de Site;
- (6) De PFAS-gerelateerde bezorgdheden voor de uitvoering van de Oosterweelwerken remediëren;
- (7) Transparantie en inspraak in de werkwijze van de werkzaamheden, onderzoeken en beleidsprocessen van Lantis en de overheden;
- (8) Herstel van vertrouwen.

Vertrouwen is het sleutelwoord. Hierna wordt eerst besproken hoe de opvolging van de verschillende inhoudelijke afspraken wordt geïnstitutionaliseerd. Vervolgens gaan we achtereenvolgens dieper in op (1) de gezondheid van de bevolking, (2) leefbaarheid en ecologie, (3) de sanering van de Site en (4) de werken van Lantis.

Blootstellingsroute “Water”

I. Waterdichte bemalingstechnieken.

Doelstelling is steeds: vermijden dat er vervuild water wordt aangetrokken

- alle bemalingen steeds uitgevoerd in afgesloten bouwkuipen of andere maatregelen zodat er geen verspreiding is van vervuild grondwater.
- Dus steeds preventieve maatregelen en opvolging door middel van monitoring op het terrein (peilbuizen).
- Momenteel voornamelijk bouwkuipen Scheldetunnel nog.

Blootstellingsroute “Water”

II. Positieve impact waterzuivering uitbreiden en versterken.

Doelstelling is steeds: opgepompt verontreinigd grondwater zoveel als mogelijk zuiveren

- Alle vervuild grondwater op de werf werd gereinigd conform de vergunningseisen
 - Vergunning GWZI op Linkeroever aangepast aan laatste normen en eisen
 - GWZI Scheldetunnel onmiddellijk “state of the art”
- Overleg lopende omtrent ontwerp en eisen voor “definitieve” GWZI die lek- en regenwater uit de polderconstructies moet reinigen.

Blootstellingsroute “Lucht”

Doelstelling is steeds: verwaaiing van PFAS-stof naar de omgeving toe tot een absoluut minimum beperken

- Aanbevelingen commissie grondverzet worden steeds toegepast:
 - Inzetten van sproei- en veegwagens
 - Planning afstemmen op “droge periodes”
 - PFAS-gronden verdichten en hydraulisch inzaaien
 - Meest vervuilde PFAS-gronden zo snel mogelijk afvoeren, en indien tussenstock nodig fysiek afdekken.
 - Verharde werfwegen, beperkte snelheid, geen onafgedekt transport van PFAS gronden op openbare weg.

Stof ten gevolge van de werf is steeds geminimaliseerd!

- Stofmetingen op en langs werf tonen dit ook aan. Uit analyse blijkt dat overschrijdingen van de “stofdrempels” niet van de werf komen, maar wel van 3M

Blootstellingsroute “Bodem”

Doelstelling is steeds de meest vervuilde gronden verwijderen en de werken uit te laten voeren conform de vigerende decretaal en reglementair verankerde grondverzetsregels.

I. Verwijderen van vervuilde gronden door afvoer: reinigen en/of storten.

Lantis zal de gronden verwijderen die niet in aanmerking komen voor hergebruik conform de toepasselijke decreet- en regelgeving, en die worden uitgegraven tijdens de uitvoering van de Oosterweelwerken. Dit heeft tot gevolg dat er minder uitloging van PFAS naar het onderliggende grondwaterlichaam plaatsvindt. Minstens worden de gronden met een PFAS-concentratie boven de 47µg/ kg ds verwijderd. Onder ‘verwijdering’ wordt reiniging, dan wel het storten in een erkende stortplaats begrepen.

- Gezien geen andere mogelijkheid: alle PFAS-houdende grond (> WVG) afgevoerd. Niet alleen “nieuw” uitgegraven, maar ook alle eerder uitgegraven en gestockeerde gronden (geen THK en Sitebesluit).
- Totaal ca 770.000ton of ca 450.000m³ PFAS houdende grond afgevoerd van de werf.

Blootstellingsroute “Bodem”

Doelstelling is steeds de meest vervuilde gronden verwijderen en de werken uit te laten voeren conform de vigerende decretaal en reglementair verankerde grondverzetsregels.

II. Geen veiligheidsberm, wel veilige bermen.

In woongebieden en gebieden met een recreatieve functie zal er steeds met zuivere teelaarde (volledige leeflaag, afhankelijk van gebruikstype en beplantingstype, maar steeds absoluut minimaal 30 cm) worden gewerkt zodat verdere blootstelling aan PFAS houdende grond voorkomen wordt.

Bermen die het resultaat zijn van een correcte toepassing van het vigerende decretaal en reglementaire grondverzetskader, zullen onderworpen worden aan een bodemsaneringsprocedure lastens de saneringsplichtige.

Lantis ziet tevens af van de aanleg van de veiligheidsberm op de terreinen van 3M. Lantis zal 3M hiervan formeel in kennis stellen.

- Woongebieden en gebieden met recreatieve functie: zuivere teelaarde toegepast.
- Waar reeds eerder toegepast: gemeld aan 3M – op te nemen in BBO en eventueel BSP (geen impact door Lantis).
- Veiligheidsberm wordt niet uitgevoerd (uitgevoerd deel werd verwijderd).

Blootstellingsroute “Bodem”

Doelstelling is steeds de meest vervuilde gronden verwijderen en de werken uit te laten voeren conform de vigerende decretaal en reglementair verankerde grondverzetsregels.

III. Verscherpte grondverzetspraktijk.

Bij alle grondwerken wordt de PFAS houdende grond enkel verplaatst binnen een zone met gelijkaardige kenmerken, waaronder onder andere de graad van PFAS-verontreiniging, wordt begrepen. Er wordt daarbij over gewaakt dat gronden steeds in de richting van de verontreinigingsbron worden verplaatst en dat de grondverzetswerken een toekomstige sanering van de werfzone niet verhinderen.

Dit wordt geconcretiseerd in technische verslagen, grondverzetsplannen, grondverzetstoelatingen en zorgvuldig gemonitord met een klavertje vier van controlemechanismen (zie verder).

➤ Alle PFAS grond (> WVG) afgevoerd – dus zelfs geen “verplaatsing”.

“Proper” grondverzet

“Conditie creëren voor een synergie tussen de noodzakelijke grondverzets- en saneringswerken en een continuïteit van monitoring en sanering”.

- i. Routeplan sluit aan op saneringsaanpak van Vlaamse Overheid en OVAM – maximale synergie met BSP 3M en voorafname op sanering.*

Lantis heeft al deel sanering gerealiseerd door afvoeren gronden en zuiveren van grondwater.

Probleem: er is nog steeds geen conform BBO voor de werfzones terwijl er volgens de planning eind 2023 al een BSP zou geweest zijn. Lantis kan dan ook niet “aansluiten” op de saneringsaanpak, want die is nog totaal onduidelijk.

“Proper” grondverzet

“Conditie creëren voor een synergie tussen de noodzakelijke grondverzets- en saneringswerken en een continuïteit van monitoring en sanering”.

ii. *Lantis zal lange termijn affecten op grond en grondwater opvolgen via monitoringssysteem.*

Monitoring van grondwater en verwerkte bodem binnen eigen infrastructuur zal gebeuren.

Probleem: afstemming met 3M niet mogelijk want nog geen beeld van wat er voorzien is (BSP).

“Proper” grondverzet

“Conditie creëren voor een synergie tussen de noodzakelijke grondverzets- en saneringswerken en een continuïteit van monitoring en sanering”.

iii. *Engagement Lantis voorbij einddatum of op korte termijn voor Palingbeek: terbeschikkingstelling van logistieke of saneringsinfrastructuur aan 3M.*

Lantis heeft alle beschikbare info en kennis doorgegeven aan 3M – voorstellen voor samenwerking en synergie gedaan...

Probleem:

- sanering Palingbeek (en ruimer) onduidelijk – geen BSP's of planning
- 3M is geen “partner” – blijven onduidelijk/geen engagement

“Proper” grondverzet

“Conditie creëren voor een synergie tussen de noodzakelijke grondverzets- en saneringswerken en een continuïteit van monitoring en sanering”.

iv. Lantis stelt verworven kennis ter beschikking voor opmaak BBO en zal terreinkennis verder verfijnen (grond- en grondwater).

Alle beschikbare gegevens en onderzoeken ter beschikking gesteld van 3M en kennis gedeeld. Lantis heeft zelfs een BBO laten opmaken voor zone Antwerpen West.

“Concrete Routes voor een BSP”

Omdat er op het ogenblik van afsluiten van het saneringsverbond nog geen BSP's ter beschikking waren, werd een inschatting gemaakt van wat deze, “in functie van het bodemgebruikstype”, zouden kunnen inhouden.

De onderstaande saneringsconcepten zijn dus de saneringsconcepten opgemaakt vanuit een conservatieve risico-inschatting, die omschrijven hoe de sanering er dan zou kunnen uitzien, wat het doel van de sanering zou kunnen zijn. Lantis zal de werken en het uit te voeren grondverzet bijsturen om ofwel de sanering volgens de meest veilige concepten onmiddellijk concreet te realiseren, dan wel aan te tonen dat zelfs de meest veilige sanering niet verhinderd wordt door de realisatie van de Oosterweelverbinding.

Uitgangspunt natuurlijk: sanering onmiddellijk realiseren mits de vervuiler betaalt – zoniet “beperken” tot de sanering niet verhinderen.

Probleem: 3M wil geen enkele voorafname op enige sanering en weigert dan ook enige bijdrage – dus geen synergie mogelijk. Momenteel zelfs geen gesprek meer mogelijk met 3M hieromtrent.

“Concrete Routes voor een BSP”

Lantis voert dus alle grondverzetwerkzaamheden uit binnen de vigerende, zeer strikte kaders (praktijk: alle gronden met PFAS >WVG afvoeren) MAAR dient zich te beperken tot wat strikt noodzakelijk is om de werken uit te voeren en de eventuele toekomstige sanering niet te verhinderen. Redenen:

- 3M staat heel “minimalistisch” in “eventueel BSP” en weigert (financieel) tussen te komen (zelfs geen gesprekken meer)
- de huidige kaders zijn heel strikt en onzeker o.a. door de continue juridische aanvallen, waardoor vooropgestelde oplossingen zoals uitloogongevoelige toepassingen niet mogelijk zijn.

“Concrete Routes voor een BSP”

Paar concrete onderdelen:

- Palingbeek: herinrichtingswerken kunnen niet uitgevoerd worden door Lantis voor de sanering. Saneringsverbond gaat uit van versnelde sanering van deze zone, maar nog geen (planning voor) BSP van 3M.
- Sint-Annabos en Broekbos: dieper uitgraven tot diepte waar PFAS < WVG is niet haalbaar omdat er geen rechtszeker kader is dat herbruik ter plaatse mogelijk maakt. Optie “afdekken” (uitloogongevoelig) is zelfs niet mogelijk op dit ogenblik (zonder BSP van 3M). De processen en wettelijke initiatieven worden steeds aangevallen (o.a. ook door 3M zelf – THK en Sitebesluit).
- Fytoremediatie: terreinen Lantis (bermen) aangeboden, maar andere terreinen zijn meer geschikt voor onderzoeken.

“Controle op grondwerken”

Zowel de

- interne controles: verantwoordelijken grondverzet aannemer, kwaliteitsdienst aannemer, werfwaarnemers Lantis als auditteam Lantis als
- Externe controles: via bodembeheersorganisaties (TV'n, transporttoelating) en toezichthouders van OVAM en milieu-inspecties

Zijn continu doorgedaan en bevestigen de goede praktijk.
Er zijn geen inbreuken vastgesteld.

Voortschrijdend inzicht verwerven door samenwerking.

Lantis blijft steeds een “pionier” als het gaat over PFAS.

- reeds ca 270 uitloogproeven uitgevoerd en gedeeld met VITO en andere betrokkenen.
- Continu overleg met de saneringssector – zowel bodem als grondwater in de zoektocht naar “efficiëntere” saneringstechnieken.
- Werven ter beschikking als “proeftuinen”.
- Onderzoek in eigen opdracht naar een uitloogongevoelige toepassing met additieven.

“Beheer van het routeplan”

- Routeplan is het kompas – doel om de werfzone “PFAS-vrijer achter te laten dan ze door Lantis werd aangetroffen” – Dit zal zonder discussie het geval zijn: meerdere kilo’s PFAS werden door Lantis uit bodem en grondwater verwijderd.
- Het Beheercomité bewaakt de voortgang en bespreekt de knelpunten die bij uitvoering optreden (technisch, juridisch,...). Het Beheercomité ziet er tot slot op toe dat het principe “de vervuiler betaalt” overeind blijft.

Lantis loopt momenteel vast in de uitvoering van het Routeplan op het in gebreke blijven van onder meer 3M.

